

DEVİRİMCİ ÖĞRETMENE HUKUK REHBERİ

Biz Türkiye öğretmenleri, meslekî ve toplumsal bir savaşın içinde bulunmaktayız. Bu savaşta vurulup düşenimiz var, yaralanıp yolda kalanımız var. Kurban vere vere savaşımız sürmekte ve her gün biraz daha amacımıza yaklaşmaktayız. Bu amaç şudur: Türk halkının yaşadığı sömürüye açık ve geri hayatı, 1961 Anayasasının gösterdiği ilke ve ölçülere uygun olarak düzeltmek, bunun için halkın gözünü açmak, onu karanlıktan kurtarmak. Onu haklarının bilincine erdirmek. Hak savaşının yolunu yöntemim kavratmak. Kısaca, ona "ışık" olmak, ona bilimsel önderlik yapmak. Belirtelim ki, iyice yoksul düşmüş bir ulusun öğretmenleri olarak görevimiz sadece sınıftaki çocukları okutmak değildir. Sorumluluğumuz geniştir. Yurdun savunmasından, ulusun sağlığına ve çoğalmasına kadar her şeyinden haberi, uyanık ve dikkatli öğretmenler olmak, halkın kurtuluşu için girilen toplumsal savaştaki rolümüzü bilmek, bir yandan halka gerekli önderliği yapmak, bir yandan savaşa katılmak, savaştan başarılı çıkmak zorundayız. Başarılı çıkmak zorundayız, çünkü yurdumuzun sömürüden kurtulup bayındırlaşmaya, halkımızın da canlanmaya ve mutlu yaşamaya ihtiyacı vardır. Aynı ihtiyaçların sahibi olan öğretmen kendini halktan ayrı tutamaz. Türkiye'de halk kurtulmadıkça öğretmen kurtulamaz. Onun için savaşımız hem meslekî, hem de toplumsaldır.

Böyle bir savaşa giren insanlar cesur olurlar. Kurban olmak-tan, vurulup düşmektan korkmazlar. Ama gerekli olan, hem daha az yara almak, hem de daha az kurban vermektir. Onun için yaptığımız savaşın tekniğini, kavramını, kapsamını, bütün girdisini çık-tısını iyi bilmek zorundayız. Bizim toplumumuz tufeğimiz bilgidir. Yeryüzünde bilgiden etkili silâh yoktur, insanlar üstün silâhların daha üstününü bulmuşlar, büyük orduları dağıtmışlar, ama üstün bilgili, hele bildiğini iyi uygulayan insanları yenememişlerdir. Bilgi üstünlüğünü elinde bulunduranlar, savaşın sonunu kendile-rine doğru eğmeyi başarmışlardır.

Yaşadığımız çağda bir insanın, bir öğretmenin her konuda bil-gi sahibi olması kolay değildir. Hattâ işbölümü ve uzmanlığın ala-bildiğine arttığı bir dönemde buna hacet olmadığı da söylenebilir. Ama bizim her biri bir dağın başında, bir derenin içinde, bir ova-nun yüzünde çalışan öğretmenlerimizin yanında, yakınında birer uzman yoktur. Bu yüzden, ne yapıp edip bilimizi genişletmek-silâhımızı çoğaltmak zorundayız. Eğitimin ve öğrenmenin belli başlı kurallarını, örgütlenmenin çağdaş ilkelerini, zamanımızın te-mel çelişkilerini, halkımızın temel isteklerini, toplumsal ve ekono-mik değişme kanunlarını, politikayı, insan ilişkilerini, hukuku bil-mek; karşılaştığımız sorunları bu bilgilerin ışığında değerlendirmek ve düşünmek biz Türkiye öğretmenleri için gereklidir.

Özellikle bazı temel hukuk bilgilerini, öğretmenliği dolaylı yada dolaysız olarak ilgilendiren kanunları, bunların uygulanış biçimlerini, yorumlarını, örnekleriyle bilmeye ihtiyacımız var. Üç yıla yakın bir süredir Türkiye Öğretmenler Sendikası TÖS'ün üyesi olan öğretmenlerin taşra mahkemelerinde ve Danıştay'da açtığı dava sayısı 500 den fazla oldu. Bu mahkemeleri izliyen TÖS Hukuk Bürosu, yetişebildiği ölçüde, üyelerimize rehberlik yapıyor. Bu sayededir ki sonuçlanan 140 kadar davadan yuvarlak hesapla 120 tanesi öğretmenler lehine, 20 tanesi aleyhinimize olmuştur. Daha açık bir anlatımla her 7 davadan altısını kazanmakta, birisini kaybetmekteyiz. Gerekli bilgilerle donatıldığımız zaman, daha dikkatli -davranacağımızdan, kaybımızın daha da azalacağı besbellidir.

Bir de mahkeme önüne çıkarma olanağı bulamadığımız, tuta-cak yerini yakaltıyamadığımız olaylar var. TÖS'ün kuruluşundan bir yıl sonra sürgün, disiplin cezası, derece indirme, işten el çek-tirme, bakanlık emrine alma gibi olayların Genel Merkezdeki görüntüsü büyüdü. Kabul edelim ki, işin başlangıcındayız. Kabul

edelim ki, öğretmem tedirgin etmeyi yurt hizmeti sayan yönetici ve politikacılar bizden kurt, bizden kurnaz ve tecrübelidir. Posta dağıtıcılarının taşıdığı mektuplar feryat fğan doludur. 17 49 27 numaralı telefon hiç durmadan işlemekte ve yetmemektedir. Bütün bu olayları göğsüleyebilmek için şüphesiz TÖS Genel Merkezi daha iyi çalışmaya, Hukuk bürosunu daha yeterli ve çok sayıda elamanla donatmaya ihtiyaç olduğu söylenebilir. Bu da yetmez! Nerelerde aksadığımızı bilmek ve Genel Merkezde biriken tecrübeleri paylaşmak zorundayız.

Belli başlı eksiklerimiz, bakınız nerelerde toplanmaktadır:

1 — Ödev ve sorumluluklar; haklar; kanunî dayanaklarıyla gereği kadar bilinmediği için her derecedeki yöneticilerle öğretmenler arasında "Lüzumsuz çatışmalar" doğmaktadır. Bu çatışmaların asıl sorunumuzla ilgisi yoktur.

2 — Bakanlığın kanunlara aykırı genelge, emir ve "tavsiye"-leri uygulanmakta, bunlara karşılık kimi öğretmenler kanunlara uygun davranışları gösterememektedirler.

3 — Hangi işlemde hangi kanun yoluna başvurulacağı iyi bilinmediğinden yanlış başvurular yüzünden birtakım haklar kaybolmaktadır.

4 — Dava açma ve itiraz etme sürelerinin ve yollarının bilmemesi yüzünden haksız ve kanunsuz işlemler yargı mercileri önüne, yöneticilik katlarına götürülememekte, hakların ziyanı önlenememektedir. Yürürlüğe girmemiş, yürürlükten kalkmış maddelerle cezalandırılmış üyelerimizin durumuna bile bazen bu yüzden el atılamamaktadır.

5 — Soruşturmalarda görev ve yetki tecavüzlerinde, sırf yeterli bilgi sahibi olunmadığı için, bunları zaman geçirmeden önleme yoluna gidilmemektedir.

Geçen yıl yazıp bastırduğumuz ve dağıttığımız "Hukuk Rehberi" adlı kitapçık meslektaşlarımızın ihtiyaçlarına bir dereceye kadar karşılık verdi. Tüklenen bu kitabı yeniden bastırırken, beliren yeni ihtiyaçlara cevap verecek biçimde ve biriken tecrübeleri de kullanarak genişletmek gerekiyordu. TÖS Hukuk Bürosu Müdürü Sayın Nevzat Helvacı, bu çalışmayı yaparak elimizdeki kitabı meydana getirdi. Bu baskıda kitabın adı "Öğretmenin Hukuk Rehberi" oldu. İlk baskısını üyelerimize parasız dağıttığımız kitabın bu sefer, baskı giderlerinin fazlalığı yüzünden zorunlu olarak fiyat koyduk. TOS'un bu hareketi, asla ticaret amacı taşımamakta, hizmeti aksatmadan yürütmek ve bu türlü rehber ya-

yınları artırmak amacı taşımaktadır. Şüphesiz kitabı yazan Sayın Helvacı'nın amacı da bundan ibarettir. Kendisine teşekkür ederim.

TÖS Genel Merkezi, sadece bu kitabın üyelerimizi doyurmayacağına iyi bilmektedir. Vaktimizin ve maddi olanaklarımızın elverdiği ölçüde bu türlü yayınları, çok sayıda basıp ucuz olarak dağıtmak isteğindediriz. Bu isteğin uygulanması, biraz da üyelerin göstereceği ilgiye bağlıdır.

Buna ek olarak, iki noktanın daha belirtilmesine gerek görüyorum:

Birincisi: TÖS Şubelerinin yöneticileri, daha önce "TÖS" gazetesini yoluyla duyurusu yapılan dergilere abone yazılmak ve bunları lokallerde bulundurarak okunmasını sağlamalıdır.

İkincisi : Bütün şubelerimiz, daha önce yönetmelikleri yollanan Kitap Kulüplerini kaç üyeyle olursa olsun kurmalı, giderek bunları geliştirmelidir. Sonradan bunların yurt ölçüsünde bir federasyonunu kurabilirsek, kitap seçiminde ve sağlamada kazanacağımız kolaylıklar artar, okumanın, hele aynı eserleri birden okumanın getireceği yararlar, bizleri ve mesleğimizi güçlendirir. Dolu-dizgin değişen bir dünyada buna çok ihtiyacımız var.

Bizim isteğimiz; üyelerimiz meslekî ve toplumsal savaşı bilgiyle yürütsünler, yara bere almasınlar, alırlarsa onu sağaltmayı bilsinler; savaştan başarıyla çıksınlar. Yurt ve dünya sorunlarını iyi bilsinler. Mesleğimizle ilgili kanun, yönetmelik ve programlar iyi uygulansınlar, savaşta vakit kaybettiren, ciddi üzüntülere sebep olan hususları işleminler. Biz kusuru işledikten sonra, onun getireceği zarar ve ziyandan kurtulmaya çalışmaktansa, kusursuz olsunlar. Davalı duruma düşeceklerine, davacı olsunlar. Savunma zorunda kalacaklarına, atılım yapma olanağını ellerinde bulundursunlar. Kendileri ve kader ortağı oldukları Türk halkı için yeni isteklerde bulunsunlar; istediklerini alsınlar.

Giriştiği meslekî ve toplumsal savaşta devrimci Türkiye Öğretmenlerine engin başarılar ve candan saygılar....

Ankara, 5 Nisan 1968

Fakir BAYKURT
TÖS Genel Başkanı